
Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

II kwartał 2018 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

II kwartał 2018 r.

Podsumowanie wyników ankiety

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów; zaostrzenie niektórych warunków polityki kredytowej; podniesienie pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz podniesienie marży kredytowej.

Popyt na kredyt: brak istotnych zmian.

Oczekiwania na II kwartał 2018 r.: zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów długoterminowych dla MSP oraz wzrost popytu.

Główny wpływ na politykę kredytową banków miała przewidywana sytuacja w gospodarce realnej oraz w wybranych branżach.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów; złagodzenie niektórych warunków polityki kredytowej, tj. obniżenie marży kredytowej.

Popyt na kredyt: istotny wzrost popytu.

Oczekiwania na II kwartał 2018 r.: brak istotnych zmian polityki kredytowej oraz istotny wzrost popytu.

W I kwartale 2018 r. wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe zaobserwowany przez banki był najwyższy od ponad 10 lat. W opinii ankietowanych banków wynikało to głównie z udostępnienia przez BGK ostatniej transzy na dofinansowanie kredytów mieszkaniowych w ramach programu „Mieszkanie dla Młodych” oraz z prognoz odnośnie do sytuacji na rynku mieszkaniowym.

Kredyty konsumpcyjne

Polityka kredytowa: złagodzenie kryteriów przez pojedyncze banki; zmiana niektórych warunków polityki kredytowej; podniesienie pozaodsetkowych kosztów kredytu, zwiększenie maksymalnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: wzrostu popytu zaobserwowany przez pojedyncze banki.

Oczekiwania na II kwartał 2018 r.: łagodzenie polityki kredytowej, niewielki wzrost popytu.

W przeciwieństwie do kredytów dla przedsiębiorstw przewidywana sytuacja gospodarcza uzasadniała złagodzenie polityki kredytowej banków, a sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych przyczyniła się do wzrostu popytu. Pozytywny wpływ tych czynników był najwyższy odpowiednio od 2008 i 2010 r.

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na początku kwietnia 2018 r. wśród 27 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi około 89%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

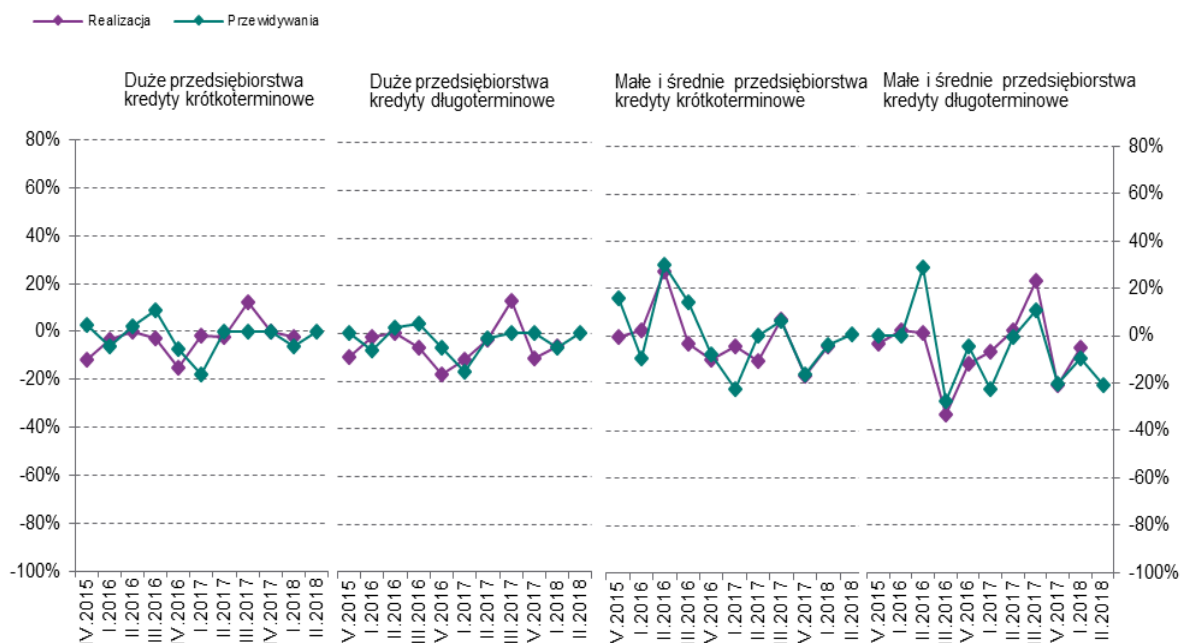
Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby, oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt, odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2018 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2018 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

Podobnie jak w poprzednich kwartałach, w I kwartale 2018 r. ankietowane banki nie zmieniły w istotny sposób kryteriów udzielania kredytów dla przedsiębiorstw (zob. wykres 1).

Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

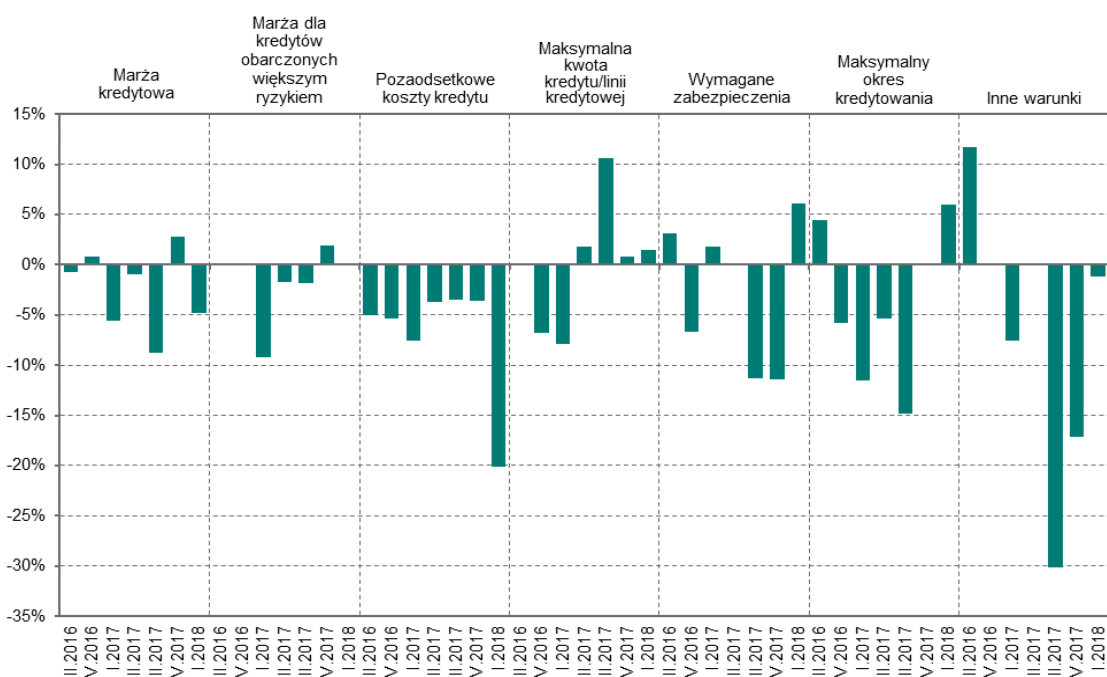
Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrzenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Banki kontynuowały zwiększanie pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz podniosły marżę kredytową (procent netto odpowiednio około -20% oraz -5%, zob. wykres 2). Jednocześnie niektóre banki zmniejszyły wymagania dotyczące posiadanych zabezpieczeń i wydłużyły maksymalny okres kredytowania (procent netto w obydwu przypadkach około 6%). Pozostałe warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw nie zmieniły się istotnie.

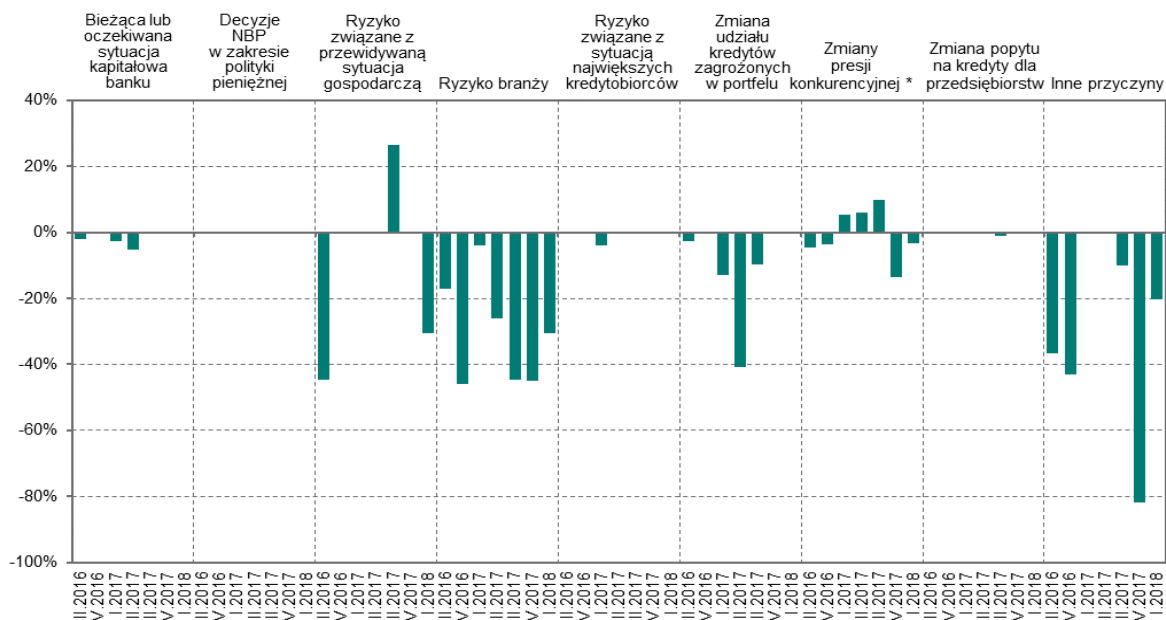
Banki, które zaostryły politykę kredytową w I kwartale 2018 r., uzasadniały to głównie wzrostem ryzyka związanego z kredytowaniem podmiotów z niektórych branż (budownictwo) oraz przewidywaną sytuacją gospodarczą (procent netto w obydwu przypadkach około -31%, zob. wykres 3).

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

Uwagi:

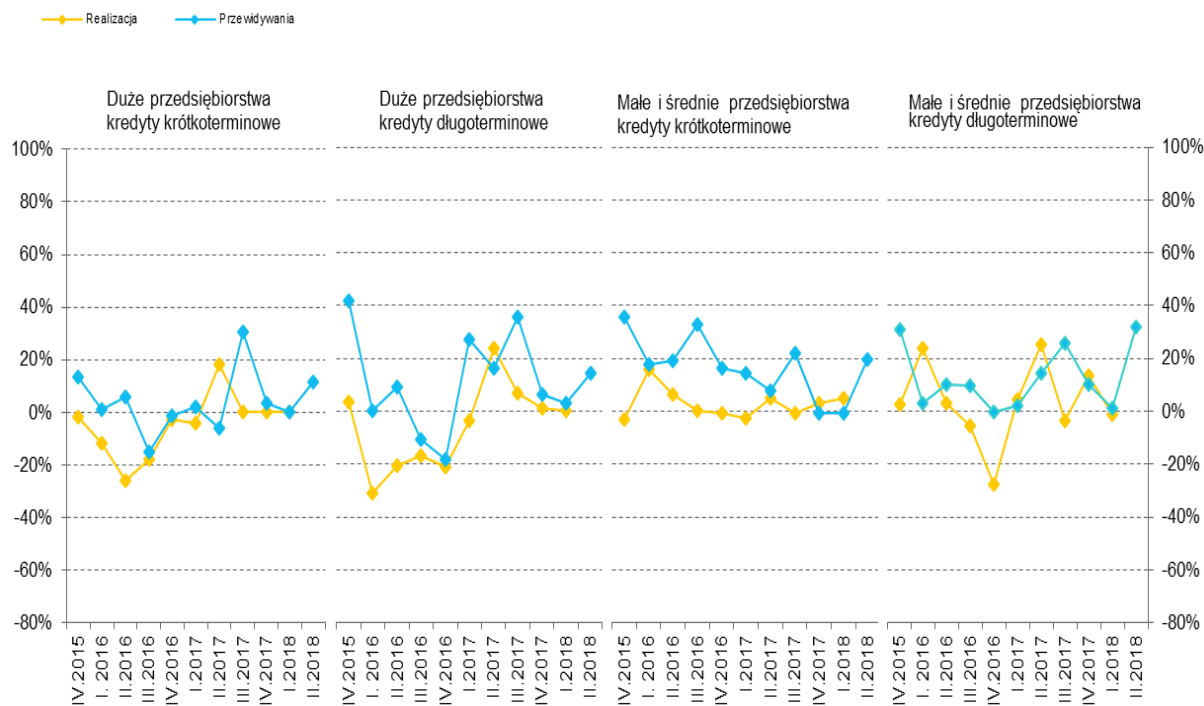
Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W I kwartale 2018 r. zgłaszany przez przedsiębiorstwa popyt na kredyty nie zmienił się (zob. wykres 4).

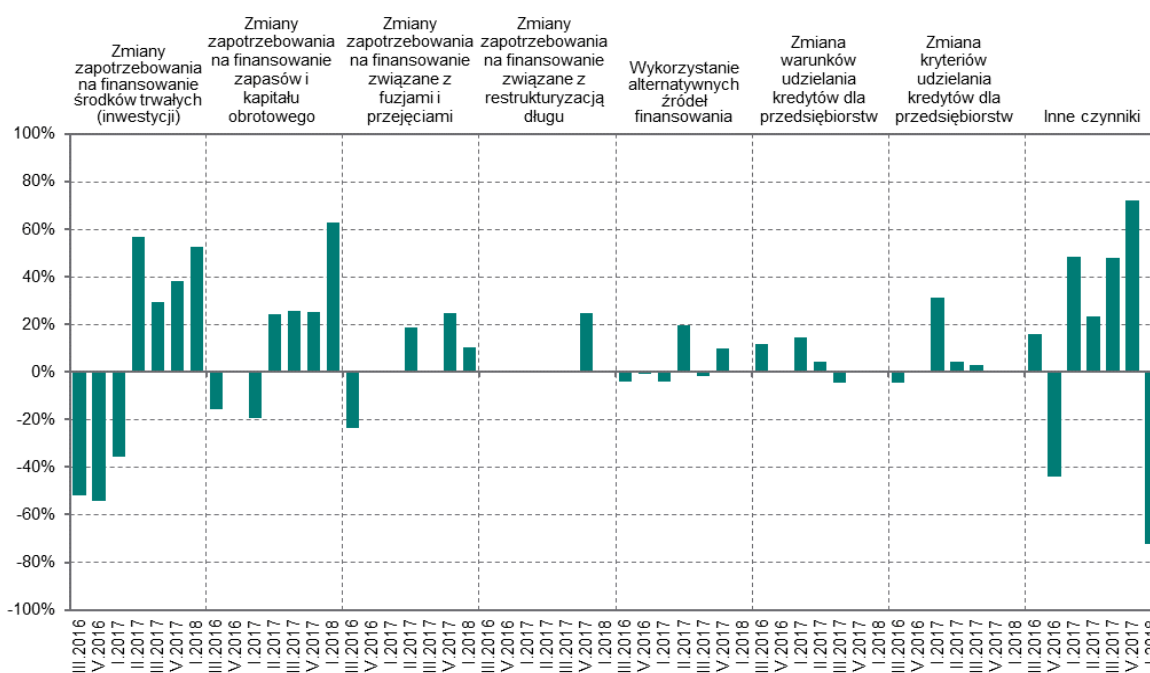
Wykres 4. Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Pojedyncze banki, które odczuły wzrost popytu na kredyty dla przedsiębiorstw, uzasadniały go głównie wzrostem zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego oraz większym zapotrzebowaniem na finansowanie inwestycji (procent netto odpowiednio około 63% oraz 53%, zob. wykres 5). W opinii niektórych banków, które odczuły spadek popytu, przyczyniły się do tego czynniki nieuwzględnione w ankiecie, tj. mniejsza aktywność przedsiębiorstw w I kwartale (procent netto około -72%).

Na II kwartał 2018 r. banki przewidują zaostrenie polityki kredytowej w segmencie kredytów długoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw (procent netto około -21%, zob. wykres 1) oraz wzrost popytu zgłaszanego przez przedsiębiorstwa (zwłaszcza przez MSP na kredyty długoterminowe).

Wykres 5. Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

Uwaga: informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

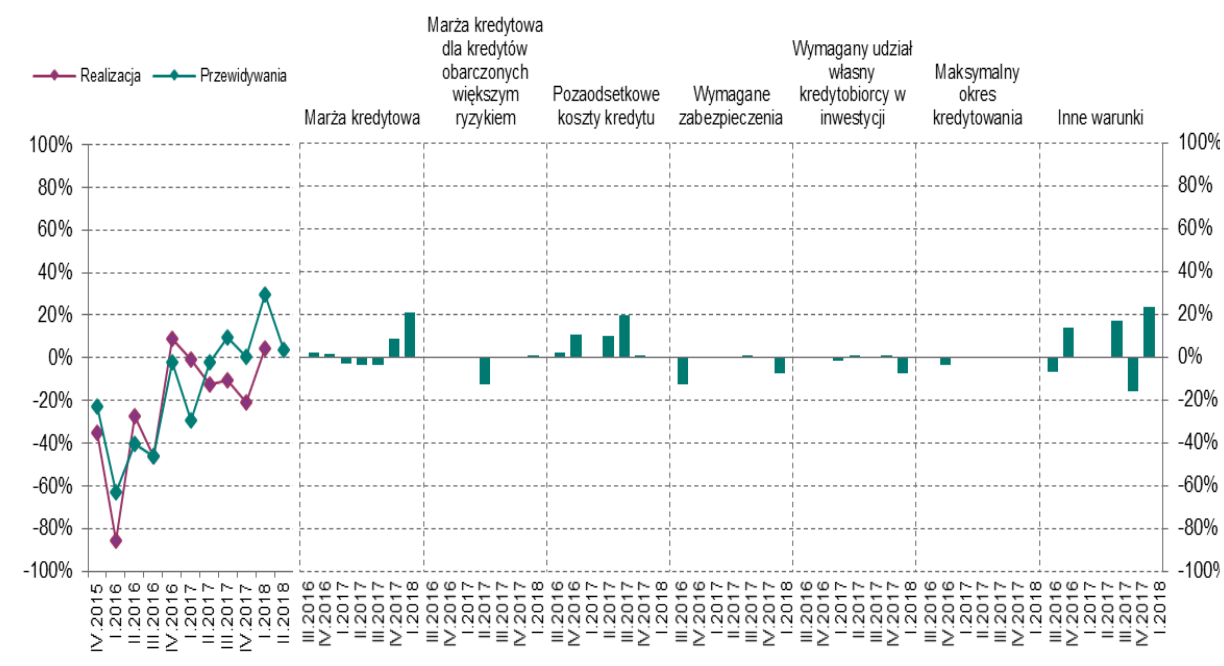
Kredyty dla gospodarstw domowych

Kredyty mieszkaniowe

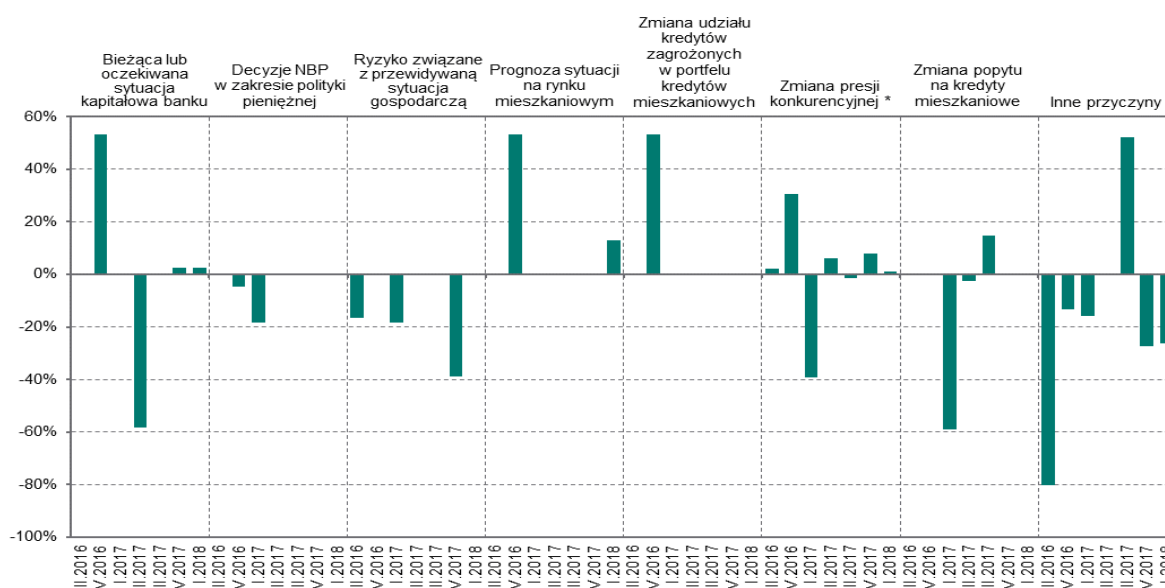
W I kwartale 2018 r. ankietowane banki nie zmieniły istotnie kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych (procent netto około 4%, zob. wykres 6). Jednocześnie drugi kwartał z kolei banki obniżyły marżę kredytową oraz złagodziły warunki nieuwzględnione w ankiecie (procent netto odpowiednio około 21% oraz 23%, zob. wykres 6).

W opinii banków do łagodzenia polityki kredytowej przyczyniła się głównie prognoza sytuacji na rynku mieszkaniowym (procent netto około 13%, zob. wykres 7). Natomiast na zaostrzenie polityki kredytowej wpływ miały czynniki nieuwzględnione w ankiecie, m.in. przewidywania odnośnie do wzrostu stóp procentowych w długim okresie (procent netto około -27%, zob. wykres 7).

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

Wykres 7. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

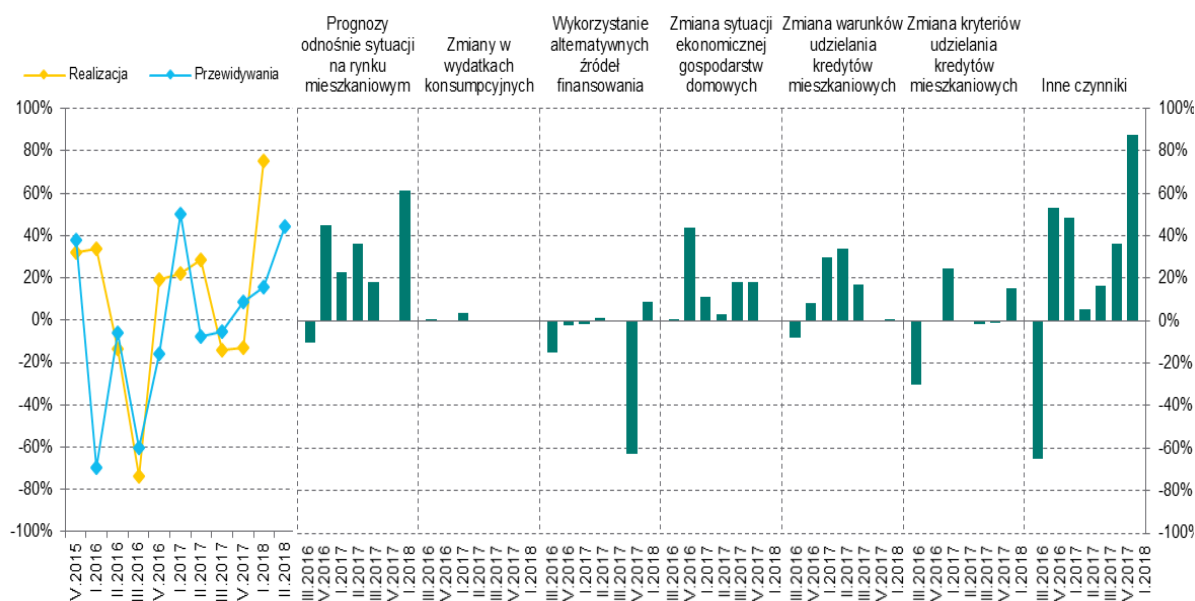
Uwagi:

Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W I kwartale 2018 r. banki zaobserwowały istotny wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto około 76%, zob. wykres 8). Był to najwyższy wzrost popytu od połowy 2007 r. i znacznie przewyższał przewidywania banków z poprzedniej edycji ankiety.

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

Uwaga: informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

W opinii ankietowanych banków do wzrostu popytu przyczyniły się głównie czynniki nieuwzględnione w ankiecie, tj. udostępnienie ostatniej transzy na dofinansowanie kredytów mieszkaniowych w ramach programu "Mieszkanie dla Młodych" (procent netto około 87%, zob. wykres 8). Ponadto do wzrostu popytu przyczyniły się prognozy odnośnie do sytuacji na rynku mieszkaniowym oraz w przypadku niektórych banków złagodzenie przez nie kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych (procent netto odpowiednio około 62% oraz 16%, zob. wykres 8).

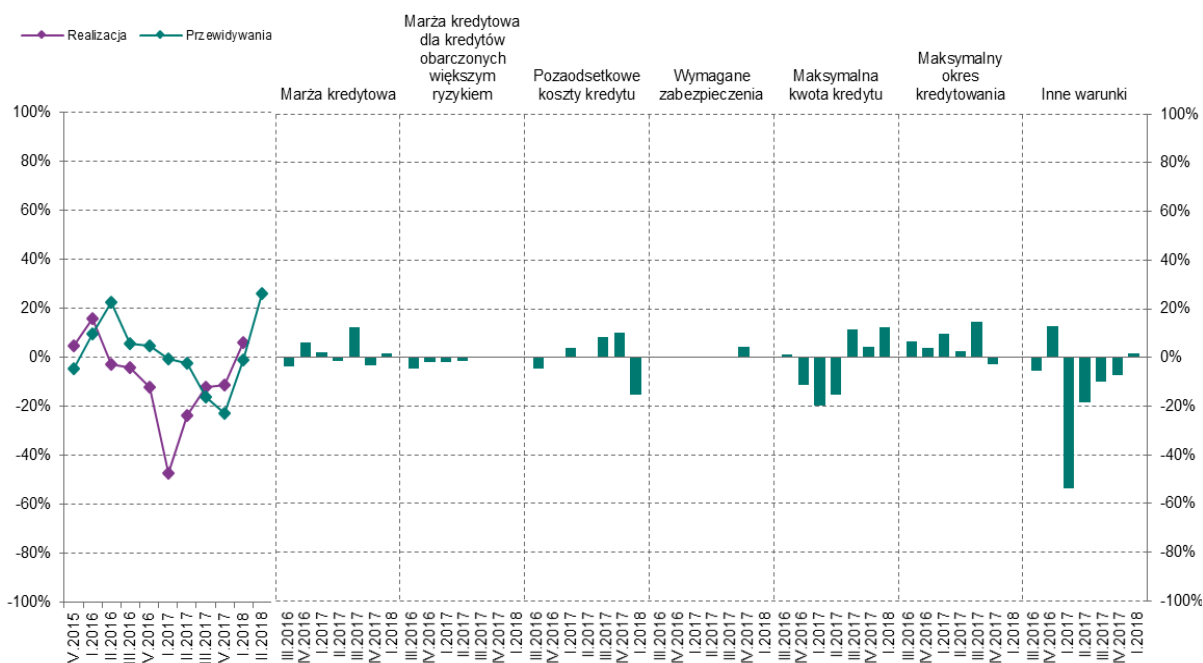
Na II kwartał 2018 r. banki przewidują brak istotnych zmian polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych (procent netto około 4%, zob. wykres 6) oraz oczekują kontynuacji istotnego wzrostu popytu (procent netto około 44%, zob. wykres 8).

Kredyty konsumpcyjne

W I kwartale 2018 r. pojedyncze banki złagodziły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto około 6%, zob. wykres 9).

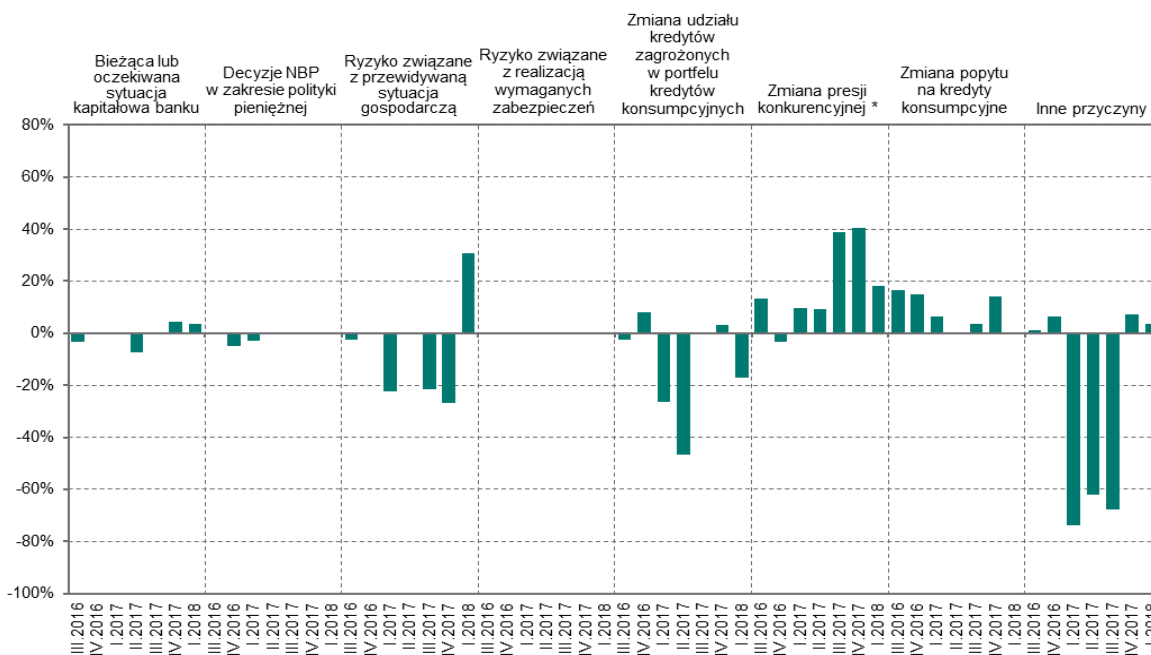
Jednocześnie w I kwartale 2018 r. ankietowane banki podwyższyły pozaodsetkowe koszty kredytu (procent netto około -15%, zob. wykres 9) oraz zwiększyły maksymalną dostępną kwotę kredytu konsumpcyjnego (procent netto około 12%, zob. wykres 9). Pozostałe warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych nie zmieniły się istotnie.

Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

W opinii banków, które złagodziły politykę kredytową w segmencie kredytów konsumpcyjnych, przyczyniła się do tego głównie przewidywana sytuacja gospodarcza oraz presja konkurencyjna, głównie ze strony innych banków (procent netto odpowiednio około 31% oraz 18%, zob. wykres 10). W kierunku zaostrzenia polityki kredytowej oddziaływał natomiast wysoki udział kredytów zagrożonych w portfelach niektórych banków (procent netto około -17%).

Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

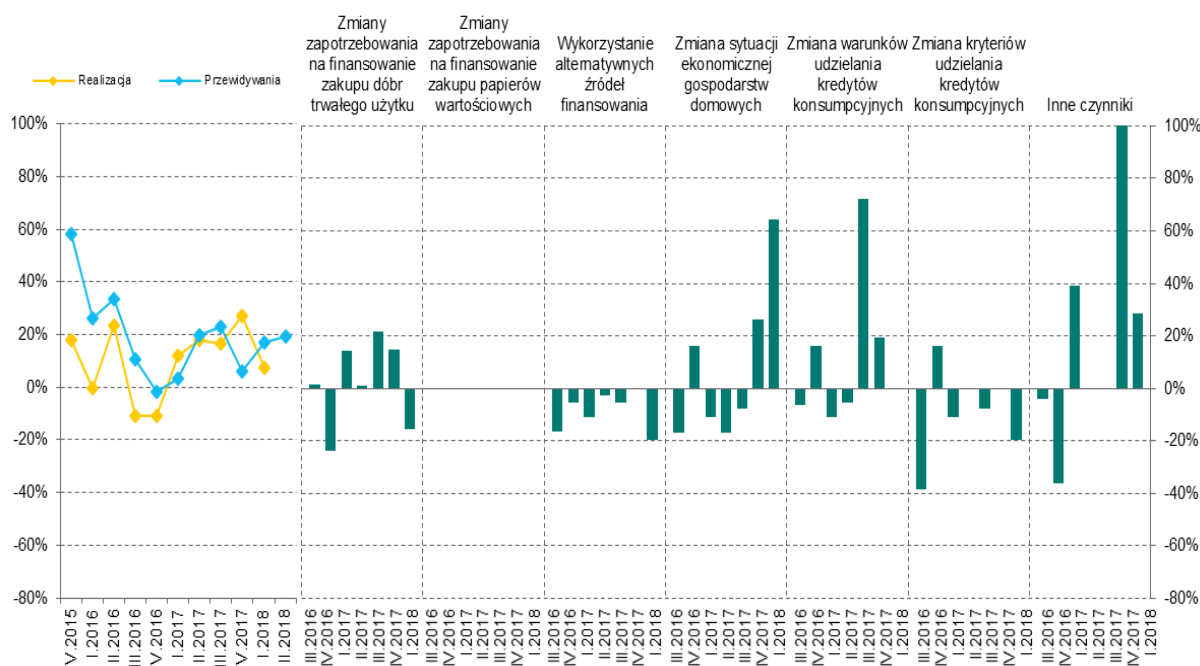
Uwagi:

Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W I kwartale 2018 r. pojedyncze banki zaobserwowały wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto około 7%, zob. wykres 11).

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Do głównych przyczyn wzrostu popytu banki zaliczyły zmianę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych oraz czynniki nieuwzględnione w ankiecie (procent netto odpowiednio około 65% oraz 29%, zob. wykres 11). Według ankietowanych banków na spadek popytu wpłynęło wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania, spadek zapotrzebowania na finansowanie dóbr trwałego użytku oraz zmiana kryteriów udzielania kredytów (procent netto odpowiednio około -20%, -16% oraz -20%, zob. wykres 11).

Na II kwartał 2018 r. banki przewidują łagodzenie polityki kredytowej (procent netto około 26%, zob. wykres 9) oraz niewielki wzrost popytu (procent netto około 19%, zob. wykres 11).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Ważenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 27 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta². Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

